

de Cantharel
VELUWSE HOTELHOEVE

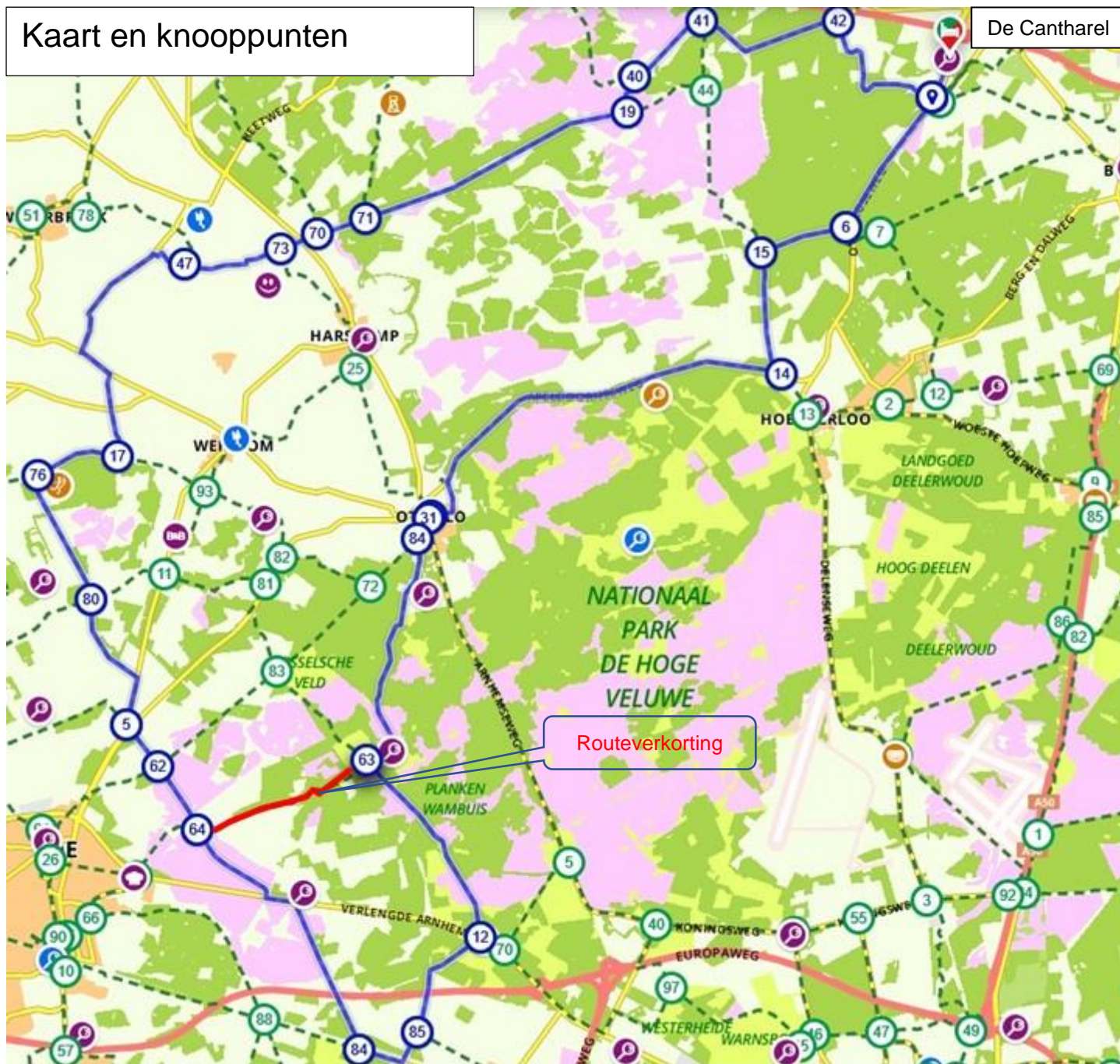
ivn natuur
educatie
Apeldoorn

Planken Wambuis

66 of 57 km

Fietsroute vanaf Van der Valk Hotel Apeldoorn - De Cantharel, Van Golsteinlaan 20 in Ugchelen

Kaart en knooppunten

- 43 6 15 14 49 31 84 63 12 85 84 64 62 5 80 76 17
 47 73 70 71 19 40 41 42 43

	Speciale aandacht van deze route, vandaar de titel, heeft het gebied ten zuiden en westen van Otterlo. Meer speciaal loopt de route door het uitgestrekte heidegebieden van Ginkelse Heide en Eder Heide en landgoed Het Planken Wambuis rond landbouwenclave Mossel. Het Planken Wambuis is een 2280 ha groot natuurgebied met heide, stuifzand, bossen en ook een enkele landbouwenclaves. De hertogen van Gelre hadden hier in de Middeleeuwen hun jachtterreinen en bossen voor brandhout. Vanaf de 16 ^e eeuw ging het goed in meerdere adellijke handen over tot de verkoop in 1934 door de erven Van Pallandt aan een beleggingsmaatschappij. In 1974 verwierven het rijk en Natuurmonumenten ieder de helft. Tenslotte werd in 1980 het rijksdeel geschonken aan Natuurmonumenten ter gelegenheid van hun 75-jarig jubileum.	
43	Links van de weg ligt het grote dal van de Leesterheide . Een typisch voorbeeld van een smeltwaterdal uit de laatste ijstijd, een periode met permafrost. In warmere tijden ontthoofde de bovenlaag en gleeed deze over de bevroren onderlaag van heuvels af met grote, diepe geulen als gevolg. Tot in Ugchelen is dit 'droogdal' te volgen. De heide maakt een wat deplorabele indruk. Een grote stille, in augustus prachtig paars kleurende heide met grazende schapen is verleden tijd. Door de toegenomen stikstofdepositie uit de lucht lijkt de vergrassing met vooral pijpenstrootje ondanks actief beheer niet te stoppen. Wat rest aan fraais zijn de karakteristieke vliegdennen, die hier ongehinderd breed en krom kunnen uitgroeien.	
06	Het fietspad loopt hier parallel aan de zogeheten Ossenweg . Wellicht een herinnering aan de heideontginning en ontwikkeling van het Hoenderlose bos in de jaren na 1848, waarbij ongetwijfeld gebruik werd gemaakt van de trekkracht van ossen.	
15	Dit Dabelose pad is vernoemd naar een noordelijker, op de Braamberg gelegen 6 ^e eeuwse nederzetting. Bij een opgraving in 1981 door prof. Heidinga (UvA) bleek uit vondsten van ijzerslakken en stukken klappersteen dat hier waarschijnlijk lokaal ijzer werd verwerkt. Klapperstenen bestaan uit een omhulsel van ijzeroer rond een ingedroogd verschrompeld kleibolletje. Bij het schudden hoor je het kleibolletje rammelen in de klont ijzeroer. Het pad scheidt het Hoenderlose Bos aan je linkerkant van het militair oefenterrein op het Harskampse Zand, ter rechterzijde.	
14	Aan de overkant van de Apeldoornse weg ligt het Nationaal Park De Hoge Veluwe , 'de groene schatkamer van Nederland'. Vóór de stichting hiervan in 1935 was het gebied met name in gebruik als jachtterrein van de Rotterdamse zakenman Anton Krölller, van het bekende de echtpaar Krölller-Müller. Ook het Hoenderlose bos hoorde daar eerder bij, als dekkingsgebied voor het wild. Dit gebied is na de aanleg van de Apeldoornse weg in 1919 afgescheiden en staatseigendom geworden. De Apeldoornse weg is om het huidige park aangelegd, terwijl de oorspronkelijke weg Apeldoorn - Ede daar vanuit Hoenderloo midden doorheen liep (nu Houtkampweg).	
49		
31	Otterlo is een al oud (es)dorp want in 2005 werd het 1150-jarig bestaan gevierd. Als 'groen en gastvrij' dorp presenteert het zich als 'het bruisend hart van de Veluwe', met veel toeristische voorzieningen te midden een unieke natuur. De huidige, sinds 1580 protestantse kerk had al een voorloper in 1250, in het toenmalige kerspel (parochie) Otterlo. De toren stamt uit 1500, de kerk zelf heeft een romaans schip en een laat-gotisch koor; het geheel is een rijksmonument.	
84	(in Otterlo)	
	Nederzetting Mossel is een van de al uit de middeleeuwen daterende landbouwenclaves in dit natuurgebied. Ze bestaan uit enkele boerderijen met schaapskooien en omgeven door akkers. Fraai zijn de houtwallen die de schapen en het wild moesten verhinderen het bouwland te plunderen. Eigenaar Natuurmonumenten verbouwt nu op de akkers biologische granen. Boerderij-theeschenkerij Mossel heeft een groepsaccommodatie, daarnaast is het terras een welkome pleisterplaats voor de passerende wandelaars en fietsers.	
63	Let op. De normaalroute gaat linksaf, richting knp 12. Je kunt de route met bijna 10 km verkorten door hier rechtdoor te gaan, (direct) richting knp 64. Je rijdt dan over de fraaie Kreelseweg langs landbouwenclave De Ginkel en (ondermeer) de Kreelse Plas. Dat in dit droge zandgebied hier oppervlaktewater aanwezig is komt door een waterdoorlatende laag leem in de bodem. Onderweg is het gebied nog nader te bekijken via (een deel van) wandelroute 'Vlinderdas'.	

	Nederzetting Nieuw Reemst De voormalige boerderij van deze landbouwenclave is tegenwoordig te huur als vakantiewoning.	
12	Het Planken Wambuis Het natuurgebied Planken Wambuis heeft zijn naam te danken aan de herberg-boerderij die in 1782 is gebouwd aan de doorgaande weg Arnhem – Ede op het landgoed/jachtterrein van de adellijke eigenaren van Kasteel Rosendael. De herberg heeft in 1926 plaats gemaakt voor het huidige restaurant met zijn uitnodigend terras. Over de naam Planken Wambuis zijn meerdere verklaringen bekend. Meest waarschijnlijk duidt die op het vroeger algemene kledingstuk 'wambuis', maar hier in de betekenis van eenvoudig houten bouwsel.	
85		
84	(in Wolfheze)	
	De Ginkel Is een uitgestrekt heidegebied in de gemeente Ede, ter weerszijden van de N224, de Verlengde Arnhemseweg. Als onderdeel van de slag om Arnhem werden op 18 september 1944 bijna 2000 parachutisten uit Dakota vliegtuigen gedropt. Ze kwamen in de vuurlinie naar beneden. Het kunstwerk ' Vensters op het Verleden ' symboliseert die veldslag. Aan de Arnhemse weg ligt de voormalige herberg Zuid Ginkel. Een oude pleisterplaats gebouwd rond 1860 en sinds 1992 verbouwd tot restaurant en partycentrum.	
	Belgenmonument Herinnert aan het Belgisch vluchtelingenkamp "Vluchtoord Ede" (1914-1918). Tijdens WO1 vluchtten ruim één miljoen Belgen naar het neutrale Nederland. In kamp Ede woonden circa 5300 mensen. Het kamp was een volledig dorp met barakken, scholen, hospitaal, winkel, werkplaatsen en kerk. Veel van het materiaal is later in België voor de wederopbouw gebruikt. Het fietspad volgt een oude Hessenweg richting Barneveld, Amersfoort. Hessische kooplieden trokken vanaf de 17 ^e eeuw met breedsporige wagens over deze zandwegen op de heide.	
64	Ederheide Rond 1900 hielden geërfden duizenden schapen op de heide ten behoeve van de mest uit de potstallen. Deze mest werd gebruikt voor de verrijking van de landbouwgronden op de schrale zandbodem. De uitvinding van kunstmest in de tweede helft 19 ^e eeuw maakte de schapenmest overbodig en daarmee verdwenen schapen uit het landschap. In de vijftiger jaren is de Stichting Edese Schaapskudde opgericht en begrazen schapen de heide met herder. De twee schaapskooien staan naast elkaar. Boven de heide maken boomleeuweriken hun aanwezigheid door hun zang en vlieggedrag nadrukkelijk kenbaar. Bij het volgende knp staat een infobord met wat de heide te bieden heeft (en je mogelijk hebt gemist).	
62		
05		
80		
76	Uitstapje IJzertijdboerderij Na korte afstand zie je rechts een infobord. Op het terrein is ook een reconstructie van een IJzertijdboerderij met spieker en raatakkers (omwalde akkers, ook Celtic fields genaamd). Dit soort boerderijen was voor de jaartelling in gebruik. Het gebouw is gemaakt van lokale materialen, mens en dier woonden er samen onder één dak. Op de raatakkers werden primitieve gewassen als emmertarwe en spelt verbouwd en na de oogst in een spieker bewaard. De raatakkers zijn in 2006 op luchtfoto's ontdekt. In de omgeving zijn de sporen van vijf van deze ijzertijdboerderijen gevonden.	
17		
47		

	De Dijkerweg maakt hier een aantal bochten waar (voormalige) boerderijen staan. Tijdens de laatste ijstijd heerste in ons land een toendraklimaat, en er was alleen schaarse begroeiing. De Noordzee lag droog en sterke westelijke winden voerden veel zand aan. Op plaatsen waar weerstand werd ondervonden bleef het zand achter en ontstonden zogenaamde dekzandruggen en -plateaus . Deze hoger gelegen, droge plekken werden benut door de latere bewoners voor bebouwing en landbouw. Ten noorden van de weg heet het gebied Essener Eng, duidend op vanouds bebouwd land. Ten zuiden ligt het Essener Broek, een drassig of moerassig gebied met kwelwater vanuit het Veluwe massief, waarin ook meerdere (laagland)beken stromen.
73	
70	
71	
	Word je rust in deze bosrijke omgeving verstoort door doffe dreunen of scherp geratel? Dat kan, je rijdt hier langs het Infanterie Schietkamp van legerplaats De Harskamp. Al sinds 1899 doet dit rijksschietkamp dienst als militair oefenterrein. Overigens functioneert het terrein van de legerplaats ook deels als natuurgebied.
19	<p>Wisenten op de Veluwe, zie ook het informatiebord</p> <p>Sinds april 2016 leeft een kleine kudde wisenten op de Veluwe. Deze beschermde diersoort beschikt over 400 hectare, in een voor publiek afgesloten leefgebied en alleen te bezoeken met begeleide excursies. Dit extra leefgebied in Nederland draagt bij aan de instandhouding van de wisent. Voor de natuur op de Veluwe zijn de wisenten een verrijking naast de andere wilde dieren die er leven. Stichting Wisent op de Veluwe zorgt in samenwerking met Staatsbosbeheer en ARK Natuurontwikkeling voor het welzijn van deze Europese bizon.</p>
	
40	<p>Radio Kootwijk</p> <p>In 1918 begon de bouw van het gelijknamige zenderpark voor de transoceanische telegrafie via de lange golf, met als middelpunt het markante zendergebouw, de Kathedraal. In de directe nabijheid van de zenders werden huizen gebouwd voor de medewerkers. Nadat in 2000 alle resterende zendactiviteiten werden gestaakt kwam terrein en gebouwen van het zenderpark in 2004 handen van o.a. Staatsbosbeheer. De afgelopen jaren werden de recreatieve en culturele ambities van SBB (exploitatie) versus de natuurwaarden van het gebied en de overlast van dagrecreanten voor de bewoners tot in de Raad van State uitgevochten. Op het pleintje met de markante linde is een monument uit 1938 ter herinnering aan het 10-jarig bestaan van de radioverbinding met voormalig Nederlands Indië: "Hallo Bandung, hier Radio Kootwijk".</p>
	
41	
42	
43	(Aan Otterlosewegzijde) Linksaf en over de ventweg terug naar De Cantharel.

Deze route wordt regelmatig gecontroleerd. Kom je veranderingen in of onjuistheden op de route tegen, laat het ons weten via routes@ivn-apeldoorn.nl

(IVN routenr: F-UGC-08, versie: 2020-06)

Disclaimer: IVN aanvaardt op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade op welke wijze dan ook ondervonden door gebruik te maken van deze route.